



ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

КОМІТЕТ З ПИТАНЬ ПРАВОВОЇ ПОЛІТИКИ ТА ПРАВОСУДДЯ

В И С Н О В О К

щодо проекту Закону про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України (щодо запровадження відеофіксації першого допиту затриманого) (реєстр. № 4277 від 18 березня 2016 року)

Комітет з питань правової політики та правосуддя розглянув на своєму засіданні 06 вересня 2016 року (протокол № 50) на відповідність Конституції України проект Закону про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України (щодо запровадження відеофіксації першого допиту затриманого) (реєстр. № 4277 від 18 березня 2016 року) (далі – Законопроект), поданий народним депутатом України Міщенком С.Г.

Згідно з пояснівальною запискою до Законопроекту він розроблений з метою запровадження додаткових заходів щодо забезпечення прав затриманих відповідно до міжнародних стандартів.

Для досягнення мети пропонується доповнити статті 107, 224 Кримінального процесуального кодексу України приписами, якими передбачається, що при першому допиті затриманої особи обов'язково застосовується відеозапис, про що її повідомляють перед допитом.

Вирішуючи питання про відповідність Законопроекту положенням Конституції України, Комітет виходить з такого.

Україна є правовою державою; людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю; права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави, яка відповідає перед людиною за свою діяльність; утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави; закони та інші нормативно-правові акти приймаються на основі Конституції України і повинні відповідати їй (статті 1, 3, частина друга статті 8 Основного Закону України).

Відповідно до статті 29 Конституції України кожна людина має право на свободу та особисту недоторканність. Кожному заарештованому чи затриманому має бути невідкладно повідомлено про мотиви арешту чи

затримання, роз'яснено його права та надано можливість з моменту затримання захищати себе особисто та користуватися правовою допомогою захисника. Кожний затриманий має право у будь-який час оскаржити в суді своє затримання. Про арешт або затримання людини має бути негайно повідомлено родичів заарештованого чи затриманого.

Європейським судом з прав людини 15 травня 2012 року було постановлене «пілотне» рішення у справі «*Каверзін проти України*» (*Kaverzin v. Ukraine*), заява № 23893/03, у якому було визнано низку порушень статті 3 Конвенції, а саме: у зв'язку з катуванням заявника працівниками міліції, у зв'язку з непроведенням органами влади ефективного розслідування за скаргою заявника про катування, адекватної медичної допомоги, а також у зв'язку із застосуванням до заявника наручників. Водночас Європейський суд з прав людини застосував статтю 46 Конвенції, яка зобов'язала державу-відповідача вжити заходи і усунути проблеми, які призвели до таких висновків Суду.

Європейський суд з прав людини зазначає, що порушення, встановлені в цьому рішенні, не пов'язані з якимсь поодиноким випадком чи особливим поворотом подій у цій справі, але є наслідком нормативно-правових недоліків та недоліків адміністративної практики державних органів щодо їх зобов'язань за статтею 3 Конвенції. Зокрема, враховуючи відповідну практику Суду, підозрювані є найбільш вразливою групою жертв жорстокого поводження з боку правоохоронців. Жорстоке поводження часто мало місце у перші дні тримання жертв під вартою, протягом яких вони не мали доступу до захисника, а їхні тілесні ушкодження не фіксувалися належним чином або взагалі не фіксувалися. Хоча не в кожному такому випадку можна встановити, що жорстоке поводження здійснювалося з метою отримання визнавальних показань, не можна виключати зв'язок між жорстоким поводженням з жертвами та метою державних органів отримати викривальні докази (див., наприклад, рішення у справах «*Вергельський проти України*» (*Vergelsky v. Ukraine*); «*Самардак проти України*» (*Samardak v. Ukraine*); «*Ковалчук проти України*» (*Kovalchuk v. Ukraine*); «*Бочаров проти України*» (*Bocharov v. Ukraine*), та «*Коробов проти України*» (*Korobov v. Ukraine*)).

Разом з тим підпунктом 3.3 пункту 3 розділу III Концепції розвитку сектору безпеки і оборони України, затвердженої Указом Президента України від 4 березня 2016 року № 92/2016, передбачається запровадити додаткові заходи щодо забезпечення прав затриманих та заарештованих осіб відповідно до європейських норм; запровадити практику відеофіксації першого допиту затриманого та єдиного електронного протоколу (*custody records*).

Члени Комітету підтримують запропоновані зміни оскільки їх введення надасть можливість забезпечити належним чином захист прав затриманих, повноту фіксації візуальної, мовної та іншої інформації, яка надаватиметься

такими особами, також передбачать можливість уникнути з боку працівників правоохоронних органів фізичного та психологічного впливу.

Виключно законами України визначаються права і свободи людини і громадянина, гарантії цих прав і свобод та діяння, які є злочинами, та відповідальність за них (пункти 1 та 22 частини першої статті 92 Основного Закону України).

Верховна Рада України – єдиний орган законодавчої влади в Україні, одним із повноважень якого є прийняття законів (стаття 75, пункт 3 частини першої статті 85 Конституції України).

З огляду на зазначене, законодавча ініціатива є предметом правового регулювання закону.

Враховуючи викладене, Комітет дійшов висновку, що проект Закону про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України (щодо запровадження відеофіксації первого допиту затриманого) (реєстр. № 4277 від 18 березня 2016 року), поданий народним депутатом України Міщенком С.Г., не суперечить Конституції України.

Голова Комітету

Р.П. КНЯЗЕВИЧ

